

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: R. Čuješ
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

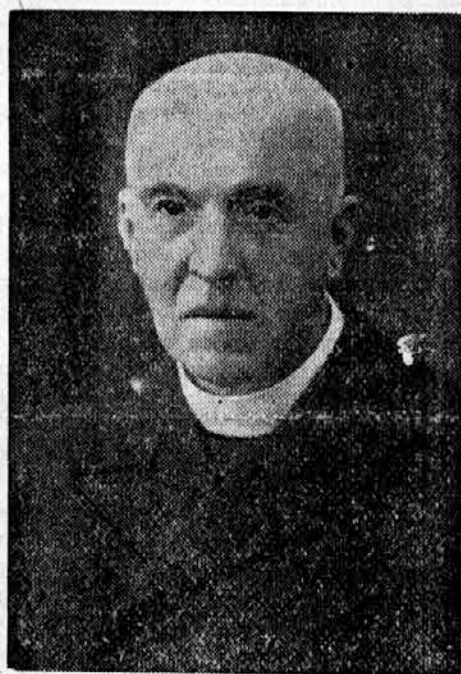
Ljubljana, 16. decembra 1937

Leto IV — Številka 11

Slovenska akademija znanosti in umetnosti Prvi slovenski akademiki - nesmrtniki

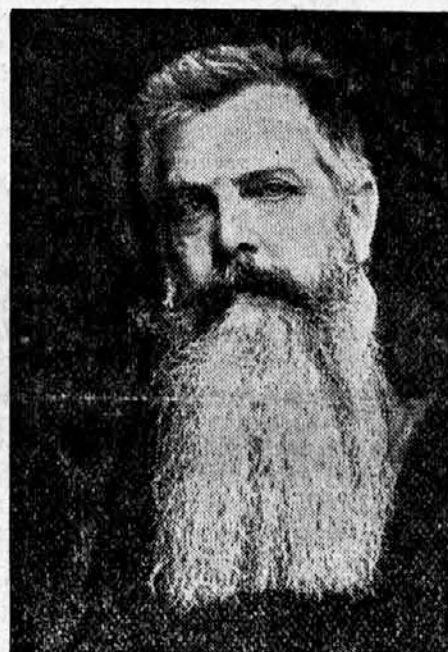

11. decembra 1937
ustanovljeno
Slovensko akademijo
znanosti in umetnosti,
dopolnitev
slovenskih kulturnih
ustanov,
iz srca pozdravljamo

Aleš Ušeničnik

starostni predsednik Akademije
predstavlja slovensko filozofijo

Rajko Nahtigal

predstavlja
slovensko jezikoslovje

Uspehov polno
delovanje
slovenskih kulturnih
ustanov
bodi
viden izraz
naše
narodne samobitnosti

Franc Kidrič

predstavlja
slovensko slovstveno zgodovino

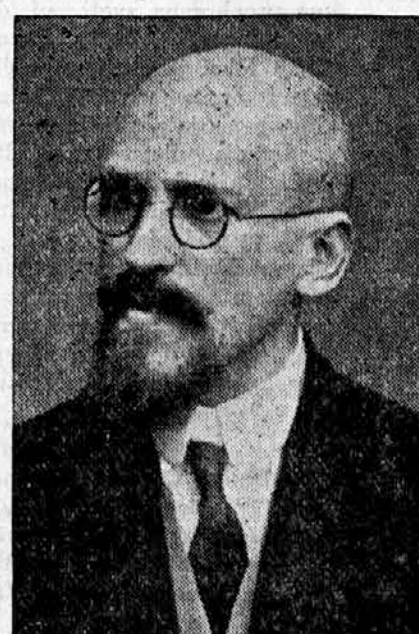
Milko Kos

predstavlja
slovensko zgodovino

Gojmir Krek

predstavlja
slovenske pravne vede

Rihard Zupančič

predstavlja
slovenske matematične vede

Oton Župančič

predstavlja
slovensko umetnost

Kakšen bodi ozir. ne bodi boj proti komunizmu

»Komunizem je obsodba zgodovine krščanstva ... in tudi njegova kazen, če verujemo v božjo Previdnost.«

V zadnjem članku smo videli, da po mnenju g. Kocbeka »resnica komunizma izvira iz izdajstva kristjanov« in da je »njegova filozofija nastala pogojena po stanju krščanstva in krščanske družbe proti sredini 19. stoletja ... Teologi hegelijske šole ... so trdili, da je vera le zadeva človekove notranjosti ... Velikih gospodarjev, lastnikov kapitala ... po Nemčiji in Angliji krščanstvo še prav posebno ni oviralo ...«

Te misli je povzel g. Kocbek po kalvincu Rougemontu iz knjige »Le communisme et les Chrétiens, str. 208. Tega nikdo g. Kocboku ne zameri, toda boleče za nas je dejstvo, da ni dostavil opazke Rougemonta: »Razume se, da govorim o religiji, kakor jo je gledal Marx in kakor se je njemu zdela, da je v družbenem občeštvu. Ne pozabljam pa, da se je v isti dobi pojavil velik pokret pietistov.« G. Kocbek pozablja pa na katoliško Cerkev in na njene velike borbe v sredini 19. stoletja, pozablja na velikega papeža Pija IX., medtem ko kalvinec ne pozabi omeniti neznatno pietistično gibanje med protestanti. Razen tega pravi Rougemont, da je filozofija Marxa »pogojena po stanju zahodne Evrope proti sredini 19. stoletja«; g. Kocbek pa »po stanju krščanstva ... Rougemont izrečno pravi, da je to gledanje na krivdo krščanstva Marxovo, gospod Kocbek pa si molče to gledanje osvoji in mu v polni meri pritrdi, ko pravi: »Dualistična praksa njegovih (krščanstva) nosilcev je obenem omogočila amoralen razvoj kapitalizma. Ravno na tem zgodovinskem neredu je Marx zgradil svo družabno kritiko in vanj neizprosno vključil tudi krščanstvo. Komunizem je torej obsodba zgodovinskega krščanstva in lahko rečemo tudi njegova kazen, če verujemo v božjo Previdnost«. G. Kocbek sodi slabše o krščanstvu kot kalvinec Rougemont.

»Dogmatične resnice krščanstva niso ideje, marveč dejstva.«

Ko je v prvem delu g. Kocbek »antikomunizem« zmotno opisal kot zgolj interesno zadevo fašizma, skuša analizirati bistvo krščanstva: »Dogmatične resnice krščanstva niso ideje, niti teoremi, marveč dejstva. Prvo dejstvo je Kristus, nepobitno zgodovinsko dejstvo, prihod večnosti v čas, večna prednota zvezana z zgodovinskim dogodkom. Dominikanec Ducatillon pravi: »Če to dejstvo sprejmemo, ali ga ne sprejmemo, če ga razložimo ali ga ne razložimo, vendar ostane dejstvo, kakor je dejstvo Cezar, kakor je dejstvo Napoleon, kakor je zemlja dejstvo, kakor so buržuji in proletarci dejstvo.«

Ta dejstvo vsebuje drugo dejstvo, tako da je z njim zvezano kot vprašanje z odgovorom, to je dejstvo zla v življenju, ki se je razodelo v svetu še pred Kristusom in ki ga noben filozof še ni mogel zadovoljivo rešiti. To je dejstvo propadanja, izgubljanja in pogubljanja, ki mu odgovarja Kristusovo odrešenje. Grehu odgovarja odpustanje, sovražstvu odmeva ljubezen. To je dialektika krščanstva, večno razvijanje človeškega reševanja, dejstvo za dejstvo, resničnost za resničnost, to so dogme, to je temelj vere. Šele za temi temeljnimi dejstvi pridejo filozofija, metafizika, teologija in razne teološke transpozicije.

Kaj sledi iz tega? Iz tega sledi, da ti temeljni krščanski procesi niso niti snovni pa tudi ne idejni, ampak pripadajo skušnji sferi. Krščanstvo ne sovpada niti s procesi materije, kakor jih je učil materialist Marx, niti s absolutno idejo, kakor jo je gledal idealist Hegel.«

Te misli je vzel g. Kocbek iz članka dominikanca P. Ducatillona v knjigi »Le communisme et les Chrétiens«, str. 131. Toda g. Kocbek jim daje drugi smisel, smisel kalvinca Denisa

de Rougemonta, ki ga je izrazil v članku »Changer la vie on change l'homme« v isti knjigi str. 212, 214, 222, 223.

Ducatillon se bori proti komunizmu, ki razlaga vsako ideologijo, tudi krščansko za izmišljotino, za projekcijo realnosti (snovne) v izmišljen svet idej. Engels razlaga, kako so si primitivni narodi izmišljali dušo, njeno nesmrtnost, bogove in končno monoteističnega boga. Iz te stoletne prevare se je danes človeštvo zbudilo po zaslugi komunistov, ki so odkrili vso prevaro Hegelovega idealizma in s tem tudi religije.

Nato odgovarja Ducatillon: Hegelov idealizem, ki vidi v verstvih in tudi v krščanstvu fiktivno projekcijo notranjih idej v zunanost, je sploh pogrešen. Religija ni nikaka izmišljena projekcija: »dogmatična resnica ni filozofija, ampak pozitivno dana, pred vsako filozofijo ... Ona izpoveduje dejstva: dejstvo Kristusa ... Dejstvo Kristusa odgovarja dejstvu zla ... Dejstvo prave Ljubezni, Boga ... Krščanski Bog ni ideja, ampak Bitje, oseba ... Kristus je v telesni resničnosti ... Krščansko dejstvo je tudi v Cerkvi ... Filozofija, teologija, kakor so utemeljene in potrebne, pridejo šele za dejstvi.«

Kocbek pa pravi »dogmatične resnice krščanstva niso ideje ... marveč dejstva ... krščanstvo ne izroča človeka dialektiki snovi niti dialektiki razuma, ampak dialektiki osebe, ... bistveno ineti krščanstvo v sebi, se pravi imeti merilo neprestanega spreminjanja ... Krščansko spremenjen človek postane nujno preobraževalec sveta ... Krščanstvo polaga vso svojo važnost na osebno nosilstvo življenja, na osebno preobrazbo sveta; večno krščanstvo ... le v človeku živi kot živa in izvirna resničnost ... Iz tega ... sledi, da krščanstvo ni istovetno z nobeno ideologijo, z nobeno teorijo, bodisi filozofsko ali gospodarsko, niti s kakim sistemom ali prakso, zato pa tudi ne more nastopati kot proti ideologiji ali proti sistem ... krščanstvo ni niti ideja niti protideja, ono je ljubezenska resničnost. Tudi posamezen kristjan ne more biti antisocialist, ali antisemit, ali antigramason ali antikomunist.«

Medtem ko hoče Ducatillon poudariti, da krščanstvo ni zgolj ideja v pomenu izmišljene projekcije absolutne ideje na zunaj, ampak da navezuje svoj sistem na zgodovinska dejstva, tako da so dejstva časovno pred idejami, pa pravi Kocbek, da dogme niso ideje, marveč dejstva ... Toda dogme: Bog je spoznat, čudeži so možni itd., pač navadno veljajo za idejne resnice; druge dogme: »Kristus je delal čudeže, Kristus je božji poslanec« itd., pa za resnična dejstva. Kocboku krščanstvo ni ideja, ampak udejstvovanje in spreminjanje, osebna preobrazba sveta; ni ideologija ali sistem aktualizma, življenje, ljubezenska resničnost. Zelo blizu je g. Kocbek kalvinskemu nauku Rougemonta (str. 212), ki zanika dogme kot ideološki sistem in pravi, da je krščanstvo le zadržanje, udejstvovanje. Proti temu moramo reči, da je krščanstvo istočasno filozofsko in praktično-teološki sistem in zato nastopa tudi kot protiideologija proti liberalizmu, socializmu, kapitalizmu, fašizmu in vsem drugim zmotam. Zato pa je lahko tudi kristjan antisocialist, antiframason, antikomunist, ker je njegova ideologija in praksa usmerjena proti ideologiji in praksi omenjenih nasprotnikov.

»Daily Express« poroča, da je Ježov, šef GPU, odredil ustanovitev treh letalskih polkov. Vsak bo imel 3000 čekistov in 60 letal. Ti novi polki bodo nadzirali meje proti Poljski, Romuniji in na Daljnem Vzhodu ter tako odkrivali tuje špijone.

Svetovna zveza svobodomislecev je izdala protest proti lažem, ki da jih razširjajo »fašisti« o vladi v rdeči Španiji. »Španska vlada lahko računa,« tako pravijo, »na našo požrtvovalnost in našo moralno pomoč.«

Iz suženjstva v suženjstvo

**Lanski letnik
„Straže v viharju“
je
primerno
darilo
za božič.
Stane
samo 32 dinarjev.**

Poslušajmo, kaj pravijo Francozi o tej svobodi in demokraciji in o zvezi s Sovjetijo. Tako pravi »Temps Présent« o pogodbi voditelja francoskih sindikalistov Jouhauxa, ki jo je sklenil pred kratkim v Moskvi: »Izdaja zapadnega komunizma, ki ga še ima kljub vsemu delavsko gibanje, izdaja ruskih delavcev; izdaja delavcev zapada; izdaja resnične tradicije francoskega sindikalizma.

Zakaj gre? Za sprejem ruskih sindikatov v mednarodno sindikalno zvezo ... noben zaveden in pošten sindikalist ne more smatrati tako imenovanega stalinovskega sindikalizma za pravi sindikalizem. Kako pa, saj to je obvezen sindikalizem, zapovedan milijonom ruskih delavcev, voljen po državi in za državo; v tej deželi ni pravice do stavke, tu »sindikalne« organizacije organizirajo cela oglediška omrežja, ki izdatno podpirajo delovanje policije; ti sindikalisti, namesto, da bi branili koristi dela in vrednost delavčev, to vrednost teptajo in pomagajo kovati z njo močno orodje pritiska (stahanovstvo); z eno besedo, to je vtelešenje najstrašnejše državne vsemogočnosti, ki ne mara biti drugačna kot protidelavska, »protirevolucionarna« in Jouhaux, ki je v Ženevi protestiral proti tako imenovanim italijanskim sindikalistom, je smatral za naravno in zaželeno, skleniti pogodbo s predstavniki tega sistema (imenovanimi od ljubljence voždža).«

Na drugem mestu piše »Temps Présent«: »Kljub pomirljivim izjavam, ki jih daje Moskva za francosko vlado ... so komunisti bolj odločeni kot kdajkoli strmoljaviti Chautempsovo vlado ob prvi priložnosti in pospešiti nato vlado »nacionalne unije«, ki bi še vedno spoštovala zunanje politične smernice Moskve.«

To je pot, po kateri naj bi šla Francija, za njo pa ostala Evropa. Ta namen so imeli naši rdeči ljudskofrontarji pred seboj, ko so izdali omenjeni letak. Mi pa se moramo zavedati svojega poslanstva, ne smemo biti sami v sebi razdeljeni; nesvesti si svojega poslanstva, niha joči sedaj na to, sedaj na ono stran; iz liberalno-kapitalističnega suženjstva ne iščemo rešitve v novem, še hujšem stalinovskem suženjstvu, temveč gradimo novo družbo na večnoveljavnih naukih in vrednotah krščanstva.

Rdeča armada bo napajala svoje konje v Renu. Do kakih izrodov pride boljševizem, v zvezi z bližajočimi se volitvami za višje svetnike, nam lahko pojasni govor sovjetskega literata Šolohova, ki je kandidiral v Novočerkaskem. V govoru, ki ga je imel na političnem zborovanju, in v katerem se je bavil z bojem proti fašizmu, je z vsem patosom dejal, da se rdeča armada ne boji spopada s fašisti. Rdeče čete bodo šle pri takem spopadu nevzdržema naprej, dokler ne bodo rdeči donski kozaki napajali svojih konj v Renu. Ker so boljševiki želeli, da se ta govor razširi, je bil ponatisnjen v »Pravdi«.

+ Dr. A. Bauer

V torek, 7. decembra je nenadoma preminul v škofijskem dvorcu v Zagrebu, hrvaški metropolit prevzvišeni nadškof dr. Anton Bauer v 82. letu starosti.

Ves hrvaški narod je zaplakal ob izgubi svojega najvišjega duhovnega voditelja. Njegov veliki duh se ni zadovoljil samo z delom na enem področju javnega življenja, ampak se je udeleževal na raznih straneh, organiziral, ustvarjal, dajal inicijative in ideje. Zato je v najtežje probleme krščanske filozofije z lahkoto preide na najtežja vprašanja metafizike in najeksaktnostnih filozofskih nauk. Njegove filozofske ideje pa niso mogle ostati samo v razpravah in šolskih učbenikih, ampak so se morale v življenju uresničiti in pokazati svojo moč; zato hiti v borbo javnega življenja.

V svojem političnem življenju je rajni nadškof sklepal kompromise ali nikdar jih ni sklenil na škodo svojega naroda. Vsak njegov govor je vseboval duh hrvaškega nacionalizma, zlasti še tedaj, ko je bilo potrebno v hrv. srbu ali Pešti braniti narodove pravice.

Po Evropi je bilo tedaj v razmahu zadružno gibanje; mladi duhovnik se je z vso energijo vrgel na delo z drugimi voditelji tega gibanja na Hrvaškem, da bi organiziral potrebni kapital, ki bi kmetom omogočil znosnejši kredit in ga rešil iz rok oderuhov.

L. 1914. je zasedel stolico zagrebških nadškofov. Za vzgojo duhovnega naraščaja je ustanovil semenišče, zgradbo, ki je bila ena največjih te vrste v Srednji Evropi. Zelo je skrbel za ljudsko prosveto, zlasti za dobro knjigo in katoliški tisk sploh. Kot pokrovitelj Jugoslovanske Akademije je bil preminuli nadškof njen največji podporni član in ji v vsaki težavi priskočil na pomoč.

Tudi medicinsko fakulteto je pomagal ustanoviti. 27. nov. 1918. je predsedoval konferenci jugoslov. škofov in postal njen dosmrtni predsednik in branil z neustrašenim pogumom pravice katoliške cerkve.

Polnih 26 let je upravljal pokojni nadpastir stari zagrebški nadškofiji. Njegova nadpastirska služba je padla v dobo velikih dogodkov, kateri so pretresli temelje narodnega, državnega in političnega življenja. Njegova največja zasluga je, da je zagrebška nadškofija prešla vse težkoče 25 let. Poln zaslug v verni službi Boga in svojega naroda, je odšel blagopokojni nadškof k Bogu, da prejme plačilo za svoje nadčloveško delo. Daj, Bog, nadpastirju večni mir in pokoj!

Mehiški škofje iz Tuhuatepeca, Huajapana in Tezintlanda, ki so stolovali v glavnem mestu Mehike, so se vrnili v svoje rezidence. Ne ve pa se še, ali jim bodo oblasti bivanje v Mehiki tudi dovolile.

Brezbožniki v Belgiji. »Antireligioznik« prinaša poročilo 49. kongresa belgijskih svobodomislecev. Resolucija se med drugim vprašuje, ali bodo belgijski brezbožniki nadaljevali borbo, da pouče ljudstvo. Nadalje pošiljajo zborovanja bratski pozdrav »slavni« republikanski španski armadi, pozivajo na pomoč rdeči Španiji in na borbo proti mednarodni organizaciji fašizma.

Za enotno socialistično-komunistično fronto v Franciji. Francoski socialisti so 24. novembra sklenili, da prelomijo s komunisti, ki pa se ne čutijo poražene, ampak so sklenili resolucijo, ki jo prinaša »Humanité« in jim znova ponujajo roko:

1. Na dnevni red kongresa v Orle-u pride vprašanje obnovitve fronte.

2. Po vsej državi naj se organizirajo javna zborovanja o problemu enotne fronte.

3. Od skupnega Odbora komunistične in socialistične stranke zahtevajo zopetni prevzem poslov Unifikacijske komisije.

Hodil po zemlji sem naši . . .

Rudarstvo.

Rudarstvo v Sloveniji sestoji največ iz premoaga. Je še na slovenskem ozemlju sicer nekaj drugih rud (železo, živo srebro, svinec itd.) pa jih ne bomo vzeli v poštev, ker so deloma izven meja naše države, deloma jih pridobivamo v zelo majhnem obsegu, tako da na gospodarsko in socialno sliko Slovenije nimajo pomembnega vpliva.

Rudarstvo se pri nas z delavstvom vred nahaja že najmanj šest let v težki krizi. Druge gospodarske panoge so si od zadnje krize vsaj za silo oddahnile; o rudarstvu tega nikakor ne moremo trditi. Slovenski rudar še danes živi v težkem strahu, da mu bo zmanjšana plača, znižano število delovnih dni ali da bo sploh odpuščen in z vso številno družino vržen na cesto. Trboveljski rudar še danes polovico dni v mesecu ali še več prisiljeno praznuje, ker ni od nikoder naročil in zato tudi dela ne. Slovensko rudarstvo je tako bolno, da si samo sploh ne more pomagati. Le država ga lahko reši. Danes žive naši premoagovni rudniki od naročil za zasebno porabo in pičlih, zelo znižanih državnih naročil; v druge države ne gre nič premoaga.

Leta 1929 je vrednost rudarske produkcije v ostali Jugoslaviji znašala 980.468.470 din, v Sloveniji pa 487.268.979 din. Po letu 1929 je ta vrednost stalno padala, v Sloveniji zelo naglo, na jugu počasneje. Najnižjo mejo imamo leta 1932, ko doseže vrednost rudarske proizvodnje v Sloveniji 211.203.383 din, v ostalih delih pa 807.408.401 din. Padec vrednosti rudarske proizvodnje v Sloveniji je absolutno (kaj šele relativno) večji od celotnega padca v vseh ostalih krajih naše države.

Po letu 1933 rudarska proizvodnja po vsej državi zopet začne naraščati. L. 1935. doseže

v vsej državi (brez Slovenije) 1.043.643.945 din, to je za 63.181.505 din več kot v konjunktornem letu 1929. Slovenija ima istega leta le borih 217.845.442, torej za 269.425.537 din manj kot leta 1929. V dobi najtežje krize so delali rudniki v skoraj nezmanjšanem obratu — celo nekaj novih je bilo odprtih — v Sloveniji pa se je ves obrat skrčil za polovico. Na tej stopnji smo še danes.

Če si ogledamo indeksne cene naše rudarske proizvodnje, dobimo tole sliko: vrednost rud. proizvodnje v l. 1929 naj nam služi za osnovo ter jo zaznamujemo s 100. Z ozirom na to vrednost znaša minimum l. 1929 v Sloveniji 43,7, v ostalih delih naše države 82,3; vrednost proizvodnje v letu 1935. znaša v Sloveniji 44,7, v ostali državi pa se je povzpela na 106,5. Za naprej nimamo točnih podatkov. Brez dvoma velja do zadnjega, da je proizvodnja v Sloveniji vedno na isti točki, v ostali državi pa naglo narašča.

Zelo velik padec slovenske premoagovne proizvodnje je v ozki zvezi z znižanjem naročil premoaga za državne železnice pri slovenskih premoagovnikih. L. 1929. so dovažali slovenski premoagovniki državnim železnicam 1.020.030 ton premoaga in lignita, leta 1934 pa so drž. naročila padla na 483.417 ton, torej za več kot polovico. Številke nam povedo, da je prometno ministrstvo znižalo dobave slovenskih rudnikov za 52,6%, iz ostalih rudnikov pa le za 5%, tako da se je izvršil to zmanjšanje skoraj izključno v škodo Slovenije.

Naša rudniška podjetja so seveda takoj skrčila obrate, začela odpuščati delavce ter krčiti število delovnih dni. Leta 1929. je bilo pri nas zaposlenih 12.934 rudarjev, l. 1934 pa le še 6.914. Število zaposlenih slovenskih rudarjev je padlo torej za 5.020 ali za 38,8%. Približno enako je njih stanje še danes.

Ameriški škofje o preganjanju cerkve v Nemčiji

»Čustva vseh vernih mož in žena so danes najgloblje užaljena zaradi satanskih pripomočkov vodij novega poganstva in zaradi nečudenih izgrediv, ki so jih začeli z namenom, da bi iztrebili vero in izruvali vsako pravilno spoznavanje Boga in ljubezen do Njega iz duš nemškega naroda. Po besedah papeža Pija XI. spočetka njihovo delovanje ni zasledovalo nobenega drugega namena kot poditi neko uničevalno vojno.

Poizkus, oklevetati duhovnike in njihovo dobro ime v pogosto nepravilnih procesih oblatiti, je imel v naši deželi prav nasproten učinek. Nam in svetu je pokazal, kako globoko je državno vodstvo v Nemčiji padlo. Mi se pridružujemo Vaši pastirski žalosti ob ruševinah, katere so povzročili časopisi, revije in knjige predosem pri mladini. Mi vemo, da se je sramotenje in klevetanje popolnoma svobodno uporabljajo kot orožje, da so vam bile najsvetejše pravice naravne in državljanske svobode odvzete, da Vaši verniki, ki so najboljši nemški državljani, nimajo nobene pravice združevati se v obrambo, da so bili cerkveni listi neusmiljeno ustaoljeni.

Vendar pa kljub današnjemu nečloveškemu, sistematičnemu in grozovitemu boju še vedno živi vera; ona bo žibela in končno premagala svoje nasprotnike. Mi vemo, da so bile kot vsi privilegiji tudi osnovne naravne pravice do dela, svobode, do pravne zaščite družin in interesov posameznikov odvzete onim, ki bodo ostali zvesti Kristusu in Cerkvi.

Hvala Bogu število junakov vedno raste in Vaša čednost in krepost bo vsak dan bolj zaščiten. Ameriška Cerkve, ves katoliški svet in vsi verniki so z vašimi in Vami.

Sovjetska šola

Sovjetska šolska politika je vredna, da si jo nekoliko ogledamo. Pri njej najdemo vse težkoče, skrbi in pomanjkljivost sistema, ki je prelomil s preteklostjo in ki hoče ustvariti nove ljudi. Vse, kar je sovjetski Rusiji lastnega, se posebno pokaže pri sovjetski šoli: materialistično pojmovanje življenja, prisilno gospodarstvo, kruto nasprotje med nedosegljivim idealom in resničnostjo.

Šolske knjige: Učitelj Hinski iz Leningrada piše v listu »Za komunistično vzgojo«, da je imel v svojem razredu za 25 učencev samo 16 knjig. 5 jih je imelo učno knjigo od Chapira, 8 od Kručkove in trije učenci so imeli malo za finske šole izdano knjigo.

Učne knjige, ali zbirke napak, kakor piše nekdo v listu »Za komunistično vzgojo« dne 20. julija. Pazljiv čitatelj najde celo vrsto napak, eno hujšo od druge. Navaja neko zemljepisno knjigo, po kateri je Dnjeper poljska reka.

Tiskarne so pod terorjem. Tiskarnarji se boje, da bi prišli v nemilost. Zato delajo hitro ter slabo. Od neke anorganske kemije, ki je izšla v 22.000 izvodih, je bilo 2000 izvodov neuporabnih.

Peresa: Vsa peresa v Rusiji se izdelujejo v neki tovarni v Leningradu. V prvem polletju je dobila tovarna namesto 183 ton samo 103 tone jekla. Namesto 300 milijonov peres so jih napravili le 200 milijonov in junija so bili učenci brez peres.

Za uspeh vsakega pokreta in vsake ideje je danes brezpogojno potrebna dobra propaganda! Ali bi res ne bilo mogoče poslati letno dva ali tudi več naših inteligentov v Francijo na eno ali dvomesečno potovanje, na katerem bi obiskali kraje, kjer žive naši ljudje in bi jim vse važne probleme, ki zadevajo nje same prikazati v krščanski luči?

I v e r i

Vatikanski list »L'Illustrazione Vaticana« je razpisal natečaj za najboljši umetniški film z npravno tendenco. Do 15. novembra, ko je bilo treba oddati rokopise, je sprejelo uredništvo 366 filmskih rokopisov (iz Francije 103, iz Italije 41, iz Nemčije 36, iz Avstrije 33 in iz CSR 25; druge iz Belgije, Anglije, Madžarske in Holandske). Najboljši rokopis bo nagrajen z 10.000 lirami, drugi po vrednosti pa s 5000 lirami. Najboljšega bo uredništvo dalo enemu izmed filmskih podjetij, da ga izdela.

Mednarodno združenje katoliških žen bo imelo l. 1938 mednarodno zborovanje v Rimu.

Washingtonska komisija, ki je bila ustanovljena za zbiranje prostovoljnih prispevkov za Kristusov kip »Luč sveta« v Washingtonu, je objavila, da je vsota prispevkov dosegla že 90.000 dolarjev. Do začetka novega leta bodo že imeli toliko denarja, da bodo mogli vlado prositi, da jim odstopi primeren prostor. Ta prošnja bo predložena kongresu.

Ko so bili prebivalci Panuca v Mehiki po vseh poskusih, da bi dobili dovoljenje za naselitev duhovnika, vedno zavrnejni, so poklicali duhovnika, ga na kolodvoru sprejeli in v slovesnem sprevodu peljali v cerkev in bodo tako dolgo vztrajali v cerkvi, dokler ne dobe dovoljenja za naselitev svojega duhovnika. Tudi v Playa Vicente so kmetje peljali duhovnika v dosedanje zaprto cerkev.

V Asuncionu, glavnem mestu Paragvaya, je prav na predvečer evharističnega kongresa izbruhnila revolucija, ki je strmoglavila prejšnjo vlado. Vendar se je kongres kljub temu vršil z velikimi slovesnostmi. Nova vlada je sama sprejela Nj. Eminenco kardinala Copella, kateremu so ob prihodu delali špalir mornarji. Tretji dan kongresa je maši papeževnega legata prisostvovalo vojaštvo in vojne ladje so izstrelile častne salve. Med mašo je veliko število častnikov in vojaštva pristopilo k obhajilni mizi.

Kot pišejo časopisi v Barceloni, so božični prazniki v rdeči Španiji prepovedani, češ da imajo reakcionarni in meščanski značaj.

Iz San-Paola poročajo, da so v Sandomu odkrili organizacijo republikanske Španije. Pri podkonzulu marksistične Španije so odkrili rusko korespondenco. Zaplenjeni arhivi so potrdili, da je šlo za središče komunistične propagande.

Nova radijska postaja »Radio-Liberté« v Franciji. Ameriška revija »The Globe Circler« prinaša poročilo o novi radijski postaji v Franciji, ki se imenuje »Radio-Liberté« in oddaja komunistične programe v francoščini, nemščini in italijanščini od polnoči do pol ene (po franc. času) na 31,5 m. V Franciji pa privatne postaje ne smejo oddajati rednih programov in valovna dolžina 31 m 50 je prihranjena državi. Nastane vprašanje, kako so komunisti dobili dovoljenje za odajo oz. zakaj se jim oddajanje na tem valu ne onemogoči.

Ljudska fronta v Mehiki. Uradni organ kominterne »Correspondence International« posveča večji članek Mehiki. Program »naprednjakov« mehiške revolucionarne narodne stranke, ki ga predsednik Cardenas polagoma izvaja, pripravlja teren za ustvaritev ljudske fronte. Ta stranka obsega najrazličnejše organizacije: sestavljena je iz sindikalistov, komunistov in pokrajinskih organizacij. Cardenas očitno podpira rdečo Španijo; njegova zunanja politika je antifašistična in antiperlistična, seveda v takem pomenu teh besed, kakor jih razumejo komunisti. V notranjosti so že kolektivizirali zemljo, železnice so nacionalizirali, postopoma nameravajo tudi industrijo. »Toda« — pravi »Correspondence International« — »upostavitev ljudske fronte je treba pospešiti.« Moskva upa, da bo po končanem izoblikovanju te stranke zadobila popolno oblast v Mehiki.

Komunistična propaganda med našimi izseljenci

Zadnje čase si Slovenci zelo prizadevamo, da bi kar najbolj spoznali razmere, v katerih živijo naši izseljenci, ki so se v velikem številu izselili v tujino. Pošiljamo med nje naše liste, tudi nekaj duhovnikov smo jim že poslali, ki skrbijo zanje, da slišijo božjo besedo v svojem jeziku, da lahko potožijo svoje križe in težave človeku, ki jih razume.

Marsikaj bi se dalo narediti za naše izseljence, samo nesebičnih in požrtvovalnih ljudi nam je treba. Za zgled naj nam služi požrtvovalnost naših nasprotnikov, ki se ne ustrašijo nobene žrtve, ki se bore, ne za idejo, ampak zato, ker se bore proti krščanstvu in Bogu. In v tem boju se nam odkrivajo v vsej nizkosti, laži in pretvarjanju, katerega so zmožni samo oni.

Klasičen primer za njihovo delavnost je sodobna Francija, kjer imajo komunisti proste roke,

V Franciji je bilo letos zelo veliko sezoncev, večinoma iz Slovenske krajine, ki so bili zelo izpostavljeni komunistični propagandi. Znani komunisti kakor Titan in drugi, ki se zaenkrat ne smejo vrniti v Jugoslavijo, imajo pa vseeno nalogo delovati med našim ljudstvom, so našli zelo hvalježno polje za svoje udejstvovanje med našimi sezonci v Franciji.

Ti gospodje prireajo razne shode, na katerih govorijo našim ljudem o »komunističnem raj«, o »svobodi« v komunistični Franciji itd., same znane fraze.

Pred kratkim se je dogodil v Franciji tale slučaj, ki pa nikakor ni osamljen:

Komunist Titan, ki ima z voditelji francoskih komunistov, kot glavni komunistični agitator za Jugoslavijo, dobre zveze,

je »mogel preskrbeti našim delavcem podaljšanje bivanja v Franciji, čeprav so imeli dovoljenje samo za eno leto!« Take delavce, katerim poteče doba, dokler imajo pravico do bivanja v Franciji, navadno »odpošljejo«, Titan pa je dosegel,

nekaterim delavcem je preskrbel, da lahko svoje bivanje v Franciji podaljšajo.

To zna Titan sijajno izrabiti. Kadar kakemu delavcu preskrbi tako dovoljenje, ga na vso moč prepričuje, da je dobil to samo zato, ker vlada v Franciji komunizem, ki hoče delavcem samo dobro, ki se bori proti Cerkvi in duhovniku samo zato, ker sta Cerkve in duhovništvo proti delavstvu in služita kapitalizmu, ki hoče iz delavca napraviti sužnja. Ne pove pa, da je to storil samo zaradi komunistične propagande, ne pa iz svojega resničnega človekoljublja!

Dokaz temu so lepe nagrade, ki si jih da ta dobitnik in zaščitnik delavcev za svoj »trud« izplačati od delavcev samih. Za eno tako intervencijo računa 400 frankov. (okrog 600 din), to se pravi eno mesečno plačo. Prav čedna vsotica, če upoštevamo, da uporabi za to Titan le nekaj besed »svojim francoskim tovarišem«!

Pridobivajte nam novih naročnikov!
Podpirajte pokret katoliške mladine!

Univerza

drugod:

Katoliška avstrijski akademska mladina.

Če hočemo govoriti o avstrijski akademski mladini in imamo pri tem v mislih njeno svetovno-nazorno opredelitev, moramo reči, da je katoliška akademska mladina tista, ki predstavlja daleko najmočnejši faktor na avstrijskih univerzah. Kljub temu pa stanje ni tako ugodno, kot bi to človek za Avstrijo pričakoval.

Med to maso katoliškega akademstva si mogel opaziti v bližnji preteklosti precejšno mlačnost, to je pomankanje pravega, notranjega, duhovnega, verskega življenja, ki je za katoličane gotovo največjega pomena.

Toda kmalu smo opazili pri katoliškem akademskem dijaštvu precejšen preobrat. Tudi med avstrijskimi katoliškimi akademiki je namreč začela s svojim plodonosnim delom katoliška akcija. KA, ki je od najvišjega poglavarja katoliške cerkve in po nujni potrebi časa poklicana v življenje, ima za vse stanove velik pomen in za akademski stan še prav posebnega. Njen program za akademike je jasen in kratak:

»Pokristjanimo univerzo.« Najvišji namen univerz, kjer se gojita znanost in umetnost, je iskanje in spoznanje resnice. Najčistejša resnica pa je gotovo ona, katero nam je na svet prinesel sam Sin božji — Jezus Kristus. Zato med to najvišjo Resnico in znanstvenim in umetnostnim udejstvovanjem ne more biti pravega nasprotstva.

Z nastopom KA, ki je v Avstriji že precej organizirana, se je začelo med katoliško akademsko mladino novo življenje. Akademiki so organizirali svojo stanovsko organizacijo in ta je postala ud KA. Takoj se je začelo z delom. Kakor vseučilišče nudi slušatelju priliko, da se izobrazi in pridobi sposobnosti za svoj poklic, tako KA nudi svojim sodelavcem priliko, da se z vsemi perečimi vprašanji današnjega časa seznanijo in usposobijo, da rešujejo ta vprašanja s stališča katoliškega svetovnega nazora.

Vsak človek nima niti interesa, niti sposobnosti, da bi se udeleževal na vseh poljih, zato je tudi pri KA potrebna delitev dela. Zaradi tega ima KA za akademike več odsekov,

tako odsek za tisk, film, za verska, socialna in kulturna vprašanja in odsek za šport oz. telesno vzgojo.

Avstrijci vedo, da ima tisk velik pomen. Zato tudi ima KA pri vseh stanovih posebne odseke za tisk — to moderno velesilo. Akademski odsek za tisk je že pokazal lepe uspehe. Njegova naloga je pravilno informirati časopisje o vseh vprašanjih, ki se tičejo univerz oz. akademikov sploh. Dalje izdaja ta odsek revije, različne brošure in podobno. Vsekakor pa zasluži največjo pozornost pri tem odseku vzgoja katoliškega novinarskega naraščaja.

Sedanje stoletje bi lahko imenovali stoletje filma. V tej kratki dobi se je film tako razširil, da ima že skoraj vsak večji kraj kinogledališče. Dokazano je tudi, da je film eno najučinkovitejših propagandnih sredstev. Ali nismo katoličani tu veliko zamudili? Ali ni to vzrok, da nimamo skoraj nič katoliških filmov? Tudi tega se zaveda KA in odsek za film si je nadel za nalogo storiti vse, kar je mogoče, da pride tudi v tem oziru do zboljšanja. Zaenkrat izdaja ta odsek kritična poročila o filmih, ki se predvajajo.

Odsek za socialno skrbstvo ima silno hvalježno polje dela in prav delavci pri tem odseku so najpožrtvovalnejši. Zelo veliko delajo, a vse z ljubeznijo, ker vedo, da lajšajo bedo in pomankanje svojih bližnjih. Pri tem odseku tudi pridno študirajo socialno vprašanje.

Silno veliko zanimanje je za odsek za kulturna vprašanja, ki se peča s kulturnimi problemi Avstrije.

Šport oz. telesna vzgoja je tudi panoga, za katero se katoličani zdaj močno zanimajo. močna volja, svežost duha sta odvisni tudi od krepkega telesa. Zato je geslo športnega odseka oni stari a vedno veljavni stavek: »Mens sana in corpore sano.«

Kakor vidimo, je KA posegla v razne odtenke akademskega življenja. Trdno, globoko, notranje prepričanje, s katerim ti mladi ljudje pri KA sodelujejo, je največje poroštvo za njen uspeh.

Angleški salezijanci so v novembru slavili 25 obletnico svojega delovanja. Dali so 80 duhovnikov (53 svetnih in 27 redovnih) 45 njihovih dijakov je bilo proučevanih na univerzah v Londonu, Oxfordu in Cambridgeu, mnogo jih je v vojaški službi.

Praznik Brezmadežne

V Ljubljani:

Letos je bila proslava Marijinega praznika v Ljubljani mogočna manifestacija Marijanske misli med slovenskim dijaštvom.

Zjutraj ob 7 je bila v stolnici sv. maša z govorom. Oboje je opravil prevzv. g. škof Gregorij Rožman. Velika večina dijaštva se je udeležila sv. obhajila.

Ob 11 pa je bila matineja v veliki dvorani Uniona, ki je bila nabito polna.

Príreditev je lepo uspela.

V Mariboru:

Kakor morda še nikdar so letos mariborske dijaške kongregacije proslavile praznik Brezmadežne.

Cerkvene pobožnosti na predvečer in sv. obhajila na praznik zjutraj se je udeležilo izredno veliko število kongreganistov.

Tradicionalno dopoldansko zborovanje pa je bilo letos mogočna izpoved in manifestacija mariborskega kat. dijaštva. V obilnem številu navzoči starešine in prijatelji kat. mladine, med njimi zastopnik prevzv. škofa, stolni dekan dr. Cukala in mestni župan dr. Juvan, so lahko s ponosom gledali na polno dvorano navdušenih zborovalcev, samih doraščajočih fantov in deklet. Zborovanje je po petju kongregacijske himne s krasnim govorom pričel in vodil sodni starešina dr. Kejžar, pozdravili pa so ga z idejno bogatimi in stilno izklesanimi govori: zastopnik prevzv. škofa dr. Tomažiča, ki je tačas daroval v stolnici slovesno službo božjo za kongregacije, stolni dekan dr. Cukala, zastopnik SKASA, oblastni predsednik dr. Leskovar, zastopnik SDZ in ljubljanskih DMK, zastopnik bogoslovske kongr. bogoslovec Pikel.

Kot prvi je govoril zastopnik kongregacije na realni gimnaziji, ki je pokazal na tisto trdno točko, na katero se moramo katoličani opreti v dobi, ko se vse ruši. Za njim je govorila zastopnica dekliških kongregacij o razmerju kongreganistinj do Marije. Zastopnik kongregacije klas. gimnazije je imel izčrpen govor o pomenu kongregacije za dijače. Na koncu je zborovanje pozdravil še zastopnik na novo ustanovljene kongregacije na trgovski akademiji.

Misli, ki so jih izrazili posamezni govorniki, so bile tako globoke in sodobne, da je vredno vsaj nekatere omeniti.

Kongreganisti ne delamo greha zato, ker se bojimo ali nas je sram, ampak, ker nečemo.

Na nas je, če bo Marija kraljevala tudi na šolah, tovarnah, gimnazijah, univerzi.

Čim bolj napadajo cerkev, tem večjo zvestobo ji prisegamo.

Narod nas je dal, narod naj nas ima.

Ne pozabimo nikdar naročila, ki nam ga je dala mati na pot: Marije ne pozabi.

Za večerno akademijo je bila dvorana Združne gospodarske banke mnogo premajhna. Vendar so udeleženci kljub veliki stiski z največjim zanimanjem sledili odlično pripravljenemu programu. Predsednik kongregacije na klasični gimnaziji je izpovedal prevzv. školu dr. Tomažiču prisego kat. dijaške mladine, da bo živela in delala pod zastavo Marijino v nemajni zvestobi do sv. Cerkve.

Sovjetski film v Ameriki. Kakor poročajo

»Izvestja« je boljševiška propaganda za film v USA silno aktivna. V letu 1935 so predvajali sovjetske filme samo v 39 mestih, medtem ko so jih letos v 232 mestih. 100 dvoran v New Yorku je stalno predvajalo boljševiške filme. Prav tako 10—15 dvoran v Chicagu in Philadelphiji. Te številke nam dokazujejo, kako se hoče boljševiški film kar najbolj razširiti. Razen tega se je režiser W. Dieterle po povratku iz SSSR posvetil tej propagandi in hoče, kakor smo že poročali, napraviti film o življenju Karla Marksa. Predvajanju boljševiških filmov se upirajo posamezniki in organizacije. V USA se borita proti širjenju komunizma s pomočjo filma predvsem organizaciji »Columbovi vitezi« in »Filles de la Révolution américaine«. V Kolumbiji so oblasti lastniku dvorane, kjer se je predvajal sovjetski film, dvorano zaprli.

»Slovenski delavec« poroča, da je Kocbekovo »Premišljevanje o Španiji«, ki je izšlo v »Domu in svetu«, v celoti prinesel »Radnik«, glasilo hrvatskega marksističnega delavstva in dostavlja, da spadajo mnogo bolj tja kakor v »Dom in svet«.

Književnost

Bič: NUŠKA.

I

Eden izmed množice starih in mladih, premožnih in siromašnih, ki so pred dnem dobrotnika svetega Miklavža s široko odprtimi očmi hodili od izložbe do izložbe, je bil tudi Vane Mrk, študent prava v tretjem semestru.

O pol petih popoldne, ko ga je nastopajoči večer pregnal od knjig in iz zatohle sobice, je odšel po mokrem pločniku. Iz megle je drobno pršelo in nad ulicami je plaval vonj po bližnjem snegu. Mimo Vaneta so hiteli ljudje v galošah tiho in skrivnostno, vsak s svojimi skrbmi, radostmi in bolečinami. Tedaj je v njegov bled obraz planil slap rdečkaste svetlobe. Vane Mrk je uprl oči v rosno šipo in se približal. V srce mu je dahnila toplina in skoraj nasmehnil se je. Toliko lepih in prikupnih reči je bilo razvrščenih pred njim! V sredini je najprej stal sam dobri svetnik. Mile oči so gledale naravnost v človeka in usta, skrita v snežnobelih kosmih častiljive brade, so hotela povedati nekaj pristranskega. Za njim je bil rdeči hudobec s košem na hrbtu; škodoželjno se je hahljal, da mu je izmed belih zob molel dolgi jezik. Vanetu so oči krožile po izložbi. V ljubkih košaricah je bilo vse polno prijetnih in veselih dobrot: smučke in čevljički v srebrnem staniolu, mucke in psički z zabavnimi gobčki, cele zakladnice pravljicnih cekinov v zlatem staniolu, bonboni, ki so skrivali v svoji

sredi dišeče kapljice likerja. V ospredju pa je ležala vrsta velikih in majhnih src v živordečem papirju.

Študentove oči so obstale na njih in misli so ga prevzele.

Nuška, bogata gosposka edinka, ki te mi je muhasta usoda naklonila, s čim naj se ti izkažem za Miklavža? Oblezel sem izložbe, iz katerih vabijo knjige, albumi, nalična peresa. Pa ne zmorem toliko in sama si lahko privoščiš, kar hočeš in kadarkoli hočeš. Sladkosnedna si, Nuška. Ali ti bom ustregel?

Vstopil je in se pomešal v vrsto kupcev. Postrežljivo so mu nanegli vsakovrstnih drobnarij, da je bil kar v zadregi, kaj naj izbere. Nenadoma se je potipal za žep. Da ne bi več izbral, nego zmore denarnica! Skrivaj je preštel denar. Stisnil je usta in tiho računal. Tole srce mora kupiti in te srčkane gozderčke tudi in ptičko iz čokolade in punčko, pa še cucelj v rumenem staniolu za dobro voljo. Vse so mu zložili v pozlačeno košarico, na locanjček privezali kosmatega rdečega parkeljčka z grozečo šibo, kar je nujno potrebno, potem pa je plačal štiri in dvajset dinarjev. Ostali so mu še trije dinarji in petdeset par, pa je bil tako otroško vesel in veder, da se še zmisli ni na kosilo, ki ga je pred petimi dnevi izgubil. Kje neki — mislil je na Nuško in bilo mu je kot vitezu, ki za srečo gospodične radostno prenaša telesne napore in nevarnosti.

II.

Na zamrzla tla so se plaho vrtinčile prve snežinke. Prihajale so iz teme, se v svitu obcestnih luči bežno svetlikale in ugašale.

Vane Mrk je pred vrati otresel plašč in vstopil. V toplem, razsvetljenem hodniku so se gnetli mladi ljudje. Bil je namreč Miklavžev družabni ples. Mrk je pustil darilce v garderobi in odšel po stopnicah. Pri blagajni se je v zadregi ustavil in pomežiknil, nato se nasmehnil in se kot vrtočlav znašel na vratih plesne dvorane.

Bežno je pogledal po tovariših. Stali so v gruclah, gladko obriti in skrbno počesani, zlikani, s črnimi metuljčki na belih ovratnikih. Nervozno so se ozirali na dolgo vrsto slikovito oblečenih gospodičen in njihovih gospa. Pod stropom so viseli rdeči lampiončki in nekje z odra so prihajali posamični glasovi godal.

Vanetove oči so obstale na Nuški in se niso umaknile, kot da jo hočejo prisiliti, naj se ozre vanj. Naposled sta se srečala. Priklonil se je in Nuška se je lahko nasmejala.

Dvorana je gremela v ubranih melodijah in pari so valovili po parketih kakor cvetoča greda v pomladnem vetru. Tisti, ki niso plesali samo iz muzikalnega užitka, so v smehljaju pripovedovali pravljice na radovedna in poslušna dekliška ušesa. Ob enajstih, ko so bili marljivi plesalci že prijetno utrujeni in se je dvorana kopala v vseh mogočih dišavah, je godba utihnila. Prišla je ura razdelitve daril.

Vane je pohitel v garderobo. Srce mu je utripalo kakor pred smrtjo: nekaj bo storil prvič v življenju. Ko je držal v rokah skromno darilce, ga je obšla obupna malodušnost. Kako bo Nuška sprejela?

Sveti Miklavž je stal na odru in klical imena. Vse oči so bile uprte vanj. Oglašali so se klici po parklju, verige so rožljale in množica je od časa do časa planila v smeh.

Nuška je šla na oder in Vane je bledele od razburjenja. Nič ni vedel, nič slišal — le videl je, da se dekle vrača z velikim srcem, tako krasnim, da so se ljudje na glas čudili. Nuška je rdel in se smehljala. Pogledala je nekoga in mu prijazno pokimala. Klicana je bila še dvakrat in naposled je nesla pozlačeno košarico s kosmatim rdečim parkeljčkom. Bila je v nevšečni zadregi in ni iskala skritega darovalca.

Vane je tiho vzel plašč, se zavil in stopil skozi vežna vrata. Burja mu je zagnala v obraz pest snega in noge so se pogrezale v rahlo belo odejo. Ko je prispel domov, je sedel na posteljo in kot mesečen gledal predse.

Nocoj je Miklavžev večer, je govorila misel, lep Miklavžev večer. Nuška pleše, pleše in se smehlja, vsakogar ljubeznivo pogleda, do vsakogar je enako prijazna. Čigava je? Moja? Ne, naša je. Čez dva dni nas bo vse povabila na družinsko čajanko in vsi pojdejo — razen mene.

Oči so obstale na Učbeniku cerkvenega prava. Tedaj je Vaneta Mrka prvokrat obšlo bežno kesanje, da se ni po želji vsega bližnjega in daljnega sorodstva odločil za bogoslovje. To Miklavževo razočaranje bi mu bilo ostalo prihranjeno.

Nemara pa bi prišla zanj druga razočaranja, še vse bolj boleča in odločilna v življenju?